

۳ نکته‌ای که باید در مورد ارمیا بدانید

متیو پُتن

کتاب ارمیا یکی از دشوارترین کتاب‌های کتاب مقدس است. از نظر تعداد واژگان، این کتاب طولانی‌ترین کتاب در کل کتاب مقدس محسوب می‌شود. ساختار آن بین تصاویر شاعرانه و روایت‌های تاریخی جابه‌جا می‌شود، غالباً بدون هشدار قبلی، و از ترتیب زمانی منظمی پیروی نمی‌کند. بیشتر محتوای آن درباره‌ی داوری‌های سهمگین و گناهی هولناک است و تنها کورسویی از امید در آن دیده می‌شود. به همین سبب، خوانندگان غالباً هنگام مطالعه‌ی این کتاب دچار سردرگمی می‌شوند.

اما خدا این کتاب را برای تشویق ما عطا کرده است (رومیان ۱۵: ۴). اگر هنگام مطالعه‌ی این کتاب سه نکته‌ی زیر را در ذهن داشته باشیم، آنگاه حکمت و محبت خدا را در اعطای این کتاب چالش‌برانگیز درک خواهیم کرد.

۱. موضوع اصلی کتاب، داوری منتهی به بازسازی است.

با وجود تمام پیچیدگی‌اش، کتاب ارمیا حول دو موضوع اساسی می‌گردد: داوری و بازسازی. آیه‌ی کلیدی کتاب این دو موضوع را برجسته می‌سازد: خداوند، ارمیا را «بر امت‌ها و ممالک» گماشت تا «از ریشه برکنی و منهدم سازی و هلاک کنی و خراب نمایی و بنا نمایی و غرس کنی» (ارمیا ۱: ۱۰). چهار فعل نخست مربوط به داوری‌اند (برکندن، منهدم کردن، هلاک ساختن، و خراب کردن). دو فعل پایانی درباره‌ی بازسازی‌اند (بنا نهادن و غرس کردن).

متون مربوط به داوری، عمدتاً به سقوط اورشلیم به دست بابلیان در سال ۵۸۶ قبل از میلاد اشاره دارند. خدا مشتاق است تا ثابت کند که این واقعه‌ی وحشتناک، پیامد عادلانه‌ی گناه مهیب یهودا بود. اشارات فراوان به لعنت‌های عهد در تثنیه ۲۸ نشان می‌دهد که خداوند به آنچه وعده داده بود که در صورت خیانت قومش انجام خواهد داد، وفادار است. در واقع، او بیش از اندازه شکیبایی نشان داده بود.

در زمان خدمت ارمیا، سقوط یهودا به یک رویداد اجتناب‌ناپذیر تبدیل شده بود. هیچ میزان توبه یا دعایی نمی‌توانست آن را دفع کند. از همین رو خداوند ارمیا را از دعا کردن برای قوم منع می‌کند (ارمیا ۷: ۱۶؛ ۱۱: ۱۴). بنابراین، تنها راه پیش روی یهودا، پذیرش داوری، از جمله تبعید از سرزمین موعود بود (ارمیا ۲۱: ۸-۱۰).

اما شگفت‌انگیزترین بخش پیام ارمیا این است که همان خدایی که داوری سخت را بر آنان آورد، قصد دارد لعنت را معکوس کند (ارمیا ۳۱: ۲۸) و قوم خود را شفا بخشد (ارمیا ۳۰: ۱۲-۱۷؛ مقایسه شود با تثنیه ۳۲: ۳۹). او فراتر از بازگرداندن و احیای ساده‌ی یهودا به وضعیت پیش از تبعید عمل خواهد کرد. او قصد دارد هدیه‌ای نو عطا کند: عهدی جدید، که در آن، خدا خود با

ریشه‌ی گناهی که در وهله‌ی اول به تبعید انجامید، مقابله خواهد کرد. خدا شریعتش را بر دل قومش خواهد نوشت (ارمیا ۳۱: ۳۴-۳۱) و آنان را قادر خواهد ساخت که در ایمان استوار بمانند (ارمیا ۳۲: ۴۰). دیگر گناه غالب نخواهد شد.

بنابراین، کتاب ارمیا برای آن عطا شد تا به یهودا کمک کند در این پایان وخیم و سرنوشت‌ساز، راه خود را بیابد. حتی زمانی که ملتشان در هر سطحی (پادشاه، معبد، سرزمین، و عهد) از ریشه کنده می‌شد، ارمیا نشان می‌دهد که مشیت و اراده‌ی الهی، رستگاری را در نظر داشت. او این برکات ناپایدار را از میان برداشت تا مقدمه‌ای برای برکات نهایی و جاودانه فراهم آورد، برکاتی که فنا نخواهند پذیرفت. فرجام حقیقی تاریخ اسرائیل، دیگر خشم نیست، بلکه رحمت و جلال است.

۲. در برخی بخش‌ها، گوینده بدون مقدمه تغییر می‌کند.

بسیاری از افراد هنگام خواندن بخش‌های شاعرانه‌ی ارمیا دچار سردرگمی می‌شوند. این بخش‌های غنی زمانی معنا می‌یابند که درک کنیم ارمیا در حال بازنمایی گفت‌وگوهایی میان خداوند، ارمیا، و قوم است. گاهی اوقات، او قوم را با تصویر ادبی «دختر صهیون» نشان می‌دهد (ارمیا ۱۰: ۱۹-۲۰)، جایی که اورشلیم همچون زنی به تصویر کشیده می‌شود.

در این گفت‌وگوهای نمایشی، گاهی گوینده بدون هیچ مقدمه‌ای تغییر می‌کند. به عنوان نمونه، در ارمیا ۸: ۱۸ تا ۹: ۳، گوینده پنج بار تغییر می‌کند. بنابراین، باید بیاموزیم که با توجه به نشانه‌های موجود در متن، تغییر صدا را تشخیص دهیم. اگر از خود پرسید: «در این آیه چه کسی سخن می‌گوید؟» و انتظار تغییر گوینده را داشته باشید، متون دشوار را بهتر درک خواهید کرد. البته تفسیرهای کتاب مقدسی نیز در این زمینه می‌توانند بسیار مفید باشند.

۳. این کتاب به عیسی مسیح و کلیسا اشاره دارد.

عیسی خداوند، که نویسنده‌ی نهایی کتاب ارمیاست (اول پطرس ۱: ۱۱)، به ما می‌گوید که این کتاب در نهایت درباره‌ی خود اوست (لوقا ۲۴: ۲۵-۲۷). و اگر کتاب ارمیا درباره‌ی عیسی است، پس درباره‌ی کلیسای او نیز هست، کلیسایی که با او یکی شده است.

هنگام خواندن ارمیا، باید انتظار مواجهه‌ای حیات‌بخش با عیسی را داشته باشیم. اما همچنین باید انتظار سخنانی حیات‌بخش درباره‌ی خودمان را نیز داشته باشیم. عیسی خداوند، شاخه‌ی عادل از نسل داود است که به او گفته خواهد شد: «یَهُوَه عدالت ماست» (ارمیا ۲۳: ۵-۶). اما کلیسا نیز با همین نام خوانده خواهد شد (ارمیا ۳۳: ۱۶). عدالت خدا تنها پادشاه جاودانه‌ی او را در بر نخواهد گرفت، بلکه قوم او را نیز شامل خواهد شد.

این پیشگویی‌های مستقیم درباره‌ی آمدن عیسی، تنها آغاز کار هستند. داوری‌ای که بر یهودا و قوم‌ها آمد، آنچه انبیا آن را «روز خداوند» می‌نامند، تنها پیش‌نمونه‌ای اندک از روز داوری نهایی است؛ روزی که صلیب عیسی بدان اشاره دارد (به لرزش زمین و تاریکی آسمان هنگام مرگ عیسی توجه کنید، تصاویری برگرفته از روز خداوند، متی ۲۷: ۴۵، ۵۱). بنابراین، وقتی ارمیا

درباره‌ی داوری خدا بر یهودا و قوم‌ها سخن می‌گوید، ما می‌توانیم صلیب مسیح را بهتر درک کنیم. همچنین، توصیف غنی ارمیا از بازسازی (فصل‌های ۳۰-۳۳)، به پادشاهی جاودانه‌ی خدا اشاره دارد که با رستاخیز عیسی آغاز شده است، هرچند هنوز به طور کامل و نهایی تحقق نیافته است.

از این رو، کتاب ارمیا شاهی است بر داستان ما. در بازگشت مسیح، داوری‌ای که ارمیا درباره‌اش سخن می‌گوید، تحقق نهایی خواهد یافت. و آن داوری بر خلقت کهنه، ما را به سوی بازسازی جاودانه‌ای خواهد برد که ارمیا نیز وعده‌اش را داده بود. بنابراین، کتاب ارمیا همچنان برای خوانندگان در هر عصری سودمند و آموزنده باقی می‌ماند.

این مقاله بخشی از مجموعه «هر کتاب از کتاب مقدس: ۳ نکته‌ای که باید بدانید» است.

این مقاله در وبسایت لیگونیر منتشر شده است.

دکتر متیواچ. پُئن، شبان کلیسای مشایخی کاوننت در وندالیا، اوهایو است. او نویسنده‌ی همکار کتاب «مبانی گفتمان عبری: راهنمای کار با نثر و شعر عبری» و نویسنده‌ی کتاب «تثنیه: مطالعه‌ای ۱۲ هفته‌ای» است.